

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ที่ได้จากการชมวิดีโอแบบละครและแบบสารคดี เรื่อง เอดส์ ของผู้มาฝากครรภ์ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอ ด้านเนื้อหาจากการชมวิดีโอแบบละครและแบบสารคดี เรื่องเอดส์ของผู้มาฝากครรภ์ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 1 แยกตามกลุ่มอายุและระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยเป็นสตรีตั้งครรภ์ และมาฝากครรภ์ครั้งแรกที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 1 และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นคู่ให้ได้คุณสมบัติดังนี้ อายุเท่ากันหรือแตกต่างกันไม่เกิน 2 ปี อายุครรภ์เท่ากันหรือแตกต่างกันไม่เกิน 2 สัปดาห์ ระดับการศึกษา ระดับเดียวกัน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคู่ด้วยการจับฉลากเข้ากลุ่มทดลองชมวิดีโอแบบละคร และแบบสารคดี กลุ่มละ 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นวិทัศน์ 2 รูปแบบเรื่องความรู้โรคเอดส์สำหรับผู้มาฝากครรภ์ เป็นรูปแบบละครและรูปแบบสารคดี ซึ่งผลิตโดยโครงการ Multidisciplinary Program on AIDS นำมาใช้ในโครงการรณรงค์เอดส์ในแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข

แบบทดสอบความรู้ จำนวน 15 ข้อเป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก มีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว

แบบสอบถามความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องของวិทัศน์ รูปแบบละครและรูปแบบสารคดี ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบบมาตราลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด เท่ากับ 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSPC และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามกลุ่มอายุและอายุครรภ์และระดับการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2. แบบทดสอบความรู้ วิเคราะห์โดยการคำนวณ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มชมวิทัศน์แบบละครและแบบสารคดี โดยการทดสอบค่า t

ตอนที่ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องแบบละครและแบบสารคดี วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มรูปแบบละครและรูปแบบสารคดี โดยการคำนวณ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t

3.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มรูปแบบละครและรูปแบบสารคดี แยกตามกลุ่มอายุ และกลุ่มระดับการศึกษา โดยการคำนวณ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t

3.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างกลุ่มอายุ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t

3.4 เปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างกลุ่มระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพต่างๆไปของกลุ่มตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 18-34 ปี กลุ่มอายุ 18-25 ปี มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และกลุ่มอายุ 26-34 ปี มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00

อายุครรภ์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะมีอายุครรภ์อยู่ระหว่าง 4-10 สัปดาห์ มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 และ 11-17 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 43.33

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาจบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 22 คนคิดเป็นร้อยละ 36.66 และจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือมากกว่า จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 คะแนนทดสอบความรู้ของกลุ่มที่ชมวิดีโอที่รูปแบบละครและรูปแบบสารคดี ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่า หลังชมวิดีโอที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความรู้เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจ รูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่อง ของกลุ่มชมวิดีโอที่รูปแบบละครและแบบสารคดี มีดังนี้

3.1 กลุ่มชมวิถีทัศน์แบบละครและแบบสารคดี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องในระดับความพึงพอใจมาก ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

3.2 กลุ่มอายุ 18-25 ปีของกลุ่มชมวิถีทัศน์แบบละครและแบบสารคดี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องไม่แตกต่างกัน

3.3 กลุ่มอายุ 26-34 ปีของกลุ่มชมวิถีทัศน์แบบละครและแบบสารคดี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความพึงพอใจต่อความชัดเจนของเนื้อเรื่องที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มรูปแบบสารคดี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มรูปแบบละคร

3.4 กลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาหรือมากกว่าของกลุ่มชมวิถีทัศน์แบบละครและแบบสารคดี มีความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องไม่แตกต่างกัน

3.5 ความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องระหว่างกลุ่มอายุ 18-25 ปี และกลุ่มอายุ 26-34 ปี ไม่แตกต่างกัน

3.6 ความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องระหว่างกลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาหรือมากกว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความพึงพอใจต่อความสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มมัศึกษามีความพึงพอใจ มากกว่ากลุ่มประถมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีตั้งครรถ์ ซึ่งมาฝากครรถ์ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 1 มีอายุอยู่ระหว่าง 18-34 ปี เพราะเป็นช่วงอายุอยู่ในช่วงวัยเจริญพันธุ์ เหมาะสำหรับการมีครอบครัว อายุครรถ์ส่วนมากจะอยู่ระหว่าง 7-14 สัปดาห์มากที่สุดและส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาหรือมากกว่านั้นพบน้อยที่สุด

2. ผลการทดสอบความรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ชมวิถีทัศน์แบบละคร และแบบสารคดี มีความรู้เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า รูปแบบรายการของวิถีทัศน์ทั้งสองรูปแบบมีประสิทธิภาพในการช่วยเพิ่มความรู้ได้เท่ากัน เนื่องจากการให้ความรู้แบบละคร เป็นการ

จำลองสถานการณ์ชีวิตคนในสังคมโดยให้ตัวละครนำเรื่องพูดคุยและให้ข้อคิด ผู้ชมก็จะเรียนรู้จากคำพูด หรือเรื่องราวที่ตัวละครเสนอ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529) ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าได้เรียนรู้ความเป็นจริงด้วยประสบการณ์ของตนเอง ในขณะที่ละครสามารถดักย้าเนื้อหาสาระใดๆ ที่ต้องการได้ไม่ยาก และแนวเรื่องที่ดูสมจริงใกล้เคียงกับชีวิตของผู้ดูละคร จึงทำให้ผู้ชมรู้สึกเสมือนเป็นตัวละครนั้น โดยผู้ชมมักจะเปรียบเทียบการกระทำของตัวละครกับสิ่งที่ตนคิดจะทำ ถ้าเป็นตัวละครตัวนั้น (Allen, 1985) ส่วนการให้ความรู้แบบสารคดีเป็นการเสนอเรื่องราวที่ต้องการรายละเอียดเจาะลึกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สามารถทำให้ผู้ชมติดตามรายการโดยไม่เบื่อ จึงนำรูปแบบหลายๆรูปแบบมารวมไว้ในรายการเดียวกัน (วิจิตรภักดีรัตน์, 2533) และรูปแบบสารคดีที่ผู้ดำเนินรายการ ทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชม และให้เสียงบรรยายตลอดรายการโดยมีผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวตอนต้น ตอนกลาง และตอนสรุปรายการ สลับกับการตัดไปยังภาพเหตุการณ์เรื่องราว หรือสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาแทรกเพื่อเสริมความคิดเห็น เป็นรายการที่ให้ความรู้และการศึกษาได้ดีมาก และรายการจะน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเมื่อผู้ดำเนินรายการมีความรู้ ความสามารถในการพูดการเสนอเนื้อหาสาระ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528) ดังนั้นรูปแบบรายการดังกล่าวสามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้ชมได้เท่าเทียมกัน

3. ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ที่ชมวิถีทัศน์รูปแบบละครและรูปแบบสารคดี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่อง อยู่ในระดับพึงพอใจมากทั้งสองกลุ่ม ซึ่งสรุปได้ว่า เนื้อหาของข่าวสาร ในวิถีทัศน์ทั้งสองรูปแบบตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสนองความพึงพอใจได้มาก

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องเมื่อแยกตามกลุ่มอายุและระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความพึงพอใจต่อความชัดเจนของเนื้อเรื่องโดยกลุ่มอายุ 26-34 ปีที่ชมวิถีทัศน์แบบสารคดีมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มที่ชมวิถีทัศน์แบบละคร ทั้งนี้เพราะลักษณะการดำเนินเรื่องแบบกึ่งสารคดี มีลักษณะรูปแบบรายการที่มีผู้ดำเนินรายการ (สินจิส เปลงพานิช) ทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชมในประเด็นที่ต้องการให้ความรู้เรื่องเอดส์แก่หญิงมีครรภ์ โดยนำเข้าสู่สถานการณ์ของปัญหา ตัดไปยังภาพเหตุการณ์ แล้วตัด

มายังผู้ดำเนินรายการพูดคุย สัมภาษณ์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเอดส์ในแม่และเด็ก แล้วจบด้วยการสรุปของผู้ดำเนินรายการ เป็นการให้ความรู้ในลักษณะมีขึ้นตอน และมีความต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนของเนื้อเรื่องมากกว่ารูปแบบละคร ซึ่งในสหรัฐอเมริกา มีรายการที่มีชื่อมากของ CBS Inc. เสนอโดยผู้ดำเนินรายการที่มีชื่อ เช่น Mike Wallace, Dan Rather มีลักษณะเป็นกึ่งสารคดี คือมีผู้ดำเนินรายการพูดคุยกับผู้ชมในประเด็นที่เสนอ แล้วตามด้วยรายการไปเยี่ยมชมพบปะหรือเข้าสู่สถานการณ์ของปัญหาในเรื่อง ตัดมายังผู้ดำเนินรายการอีก แล้วตัดไปยังภาพเหตุการณ์ที่มีคนพูดคุยสัมภาษณ์กับผู้เกี่ยวข้อง แล้วจบด้วยการสรุปของผู้ดำเนินรายการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา, 2528) สรุปได้ว่ารูปแบบรายการสารคดีดังกล่าวข้างต้นเหมาะสำหรับการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้ชม และหญิงมีครรภ์ที่มีอายุ 26-34 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนกลางซึ่งเป็นวัยที่มีประสิทธิภาพการเรียนรู้ทางสังคมมาก คือได้พบเห็น ได้ยินได้อ่านมามากจึงต้องการแสวงหาความรู้มากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อรูปแบบรายการสารคดี เพราะมีลักษณะของการดำเนินเรื่อง ที่เน้นหนักทางด้านเนื้อหาและสามารถให้ความรู้ได้อย่างต่อเนื่องมากกว่ารูปแบบละคร

กลุ่มระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อเรื่องของวีดิทัศน์ทั้งสองรูปแบบ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความพึงพอใจต่อความสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริงของกลุ่มมัธยมศึกษา มีความพึงพอใจมากกว่า กลุ่มประถมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน คือ ผู้ที่มีการศึกษาที่สูงกว่าทำให้บุคคลมักมีความสามารถในการคิด จำแนก ประเมิน และการไตร่ตรองใช้เหตุผลได้ดีกว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะการศึกษาช่วยให้บุคคลรู้จักใช้ความรู้ ความคิดของตนเข้าแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมมากกว่า (สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, 2525) ดังนั้น กลุ่มที่จบในระดับมัธยมศึกษา จึงมีความพึงพอใจต่อความรู้ที่ได้รับ นำไปแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้อย่างมั่นใจมากกว่ากลุ่มที่จบในระดับประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบของการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อใช้เป็นเครื่องช่วยสอนกลุ่มสตรีตั้งครรภ์ ที่มีอายุระหว่าง 18-34 ปี ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไป รูปแบบการผลิตแบบละคร โดยใช้ผู้แสดงที่ไม่ใช่ดาราก็สามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความพึงพอใจได้เช่นกัน ส่วนรูปแบบสารคดี ที่มีผู้ดำเนินรายการ ทำหน้าที่ดำเนินเรื่องราวพูดคุยกับผู้ชม ประกอบการตัดต่อทรากภาพ และมีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาแทรก ทำให้เนื้อเรื่องน่าเชื่อถือมากขึ้น บุคคลที่นำมาเป็นพิธีกร ควรเป็นดาราก็มีชื่อเสียงที่กลุ่มเป้าหมายนิยมชมชอบ ที่กลุ่มเป้าหมายรู้สึกว่าเป็นตัวแทนของพวกเขา ก็สามารถสนองความพึงพอใจแก่ผู้ชมได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ชมต่อการใช้ผู้ดำเนินรายการเป็นดารา กับใช้ผู้ดำเนินรายการที่ไม่ใช่ดาราซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางด้านเนื้อหาสาระที่เสนอ ของรูปแบบรายการสารคดีที่น่าเสนอทางวีดิทัศน์ในลักษณะดังกล่าวข้างต้น เพื่อประโยชน์ ในการผลิตวีดิทัศน์ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบด้านสถานที่สำหรับการชมวีดิทัศน์ในลักษณะเป็นห้องมืดชิด กับสถานที่โล่ง เช่นบริเวณที่นั่งรอรับบัตรที่แผนกผู้ป่วยนอกหรือบริเวณหน้าห้องตรวจ จะมีผลต่อผู้ชมในด้านการรับรู้และความพึงพอใจต่างกันหรือไม่